Achtergrond

In Parkwijk, naast het Vondelpark, is de tijd stil blijven staan: ‘Veel mensen weten: hé, het oude huis van Cruijff’

Beeld Omri Roden

In Parkwijk, naast het Vondelpark, is de tijd stil blijven staan. Onlangs

Marc Kruyswijk 28 oktober 2023, 03:00

Bewaren Delen

Het is een tijdcapsule van 40 bij 22 meter: wie door de voordeur van gebouw Parkwijk stapt, waant zich plots in de jaren twintig van de vorige eeuw, de tijd dat degelijkheid en een sierlijke vormgeving nog hand in hand gingen.

Advertentie

Blijf op de hoogte

Krijg wekelijks een melding van het mooiste verhaal over Amsterdam.

Magnifieke natuurstenen trappen leiden bezoekers langs een muur met groen geglazuurde tegeltjes. In de hal strakke muren met zorgvuldig ontworpen en uitgevoerde lambriseringen. Een vloer met zwarte en witte tegeltjes in de stijl van de Amsterdamse School, een lift met schitterende patrijspoortjes. Het is een bijna vervreemdende ervaring.

Eeuwfeest

Zoals meer woonhuizen in Amsterdam vierde ook Parkwijk onlangs zijn honderdste verjaardag. Op zichzelf niet bijzonder dus: in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw werd veel gebouwd dat in de hedendaagse stad nog steeds fier overeind staat. Maar aan dit gebouw aan de Waldeck Pyrmontlaan naast het Vondelpark is niets alledaags.

Marieke Kloster met het boekje ter ere van 100 jaar Parkwijk. Beeld Dingena Mol

Advertentie

Of het moet de buitenkant zijn: het is ongetwijfeld vloeken in de architectuurkerk, maar Parkwijk is van buiten, hooguit afgezien van de fraaie entree, zeker niet de kers op de taart van de beroemde stijl in de bouwkunst. Het oogt een beetje als een schoolgebouw zoals er in Amsterdam zo vele staan; er had zomaar een gymnasium in gevestigd kunnen zijn.

Maar achter de voordeur is het gebouw dus allesbehalve doorsnee: Parkwijk is al een eeuw en enkele weken een etagehuis voor Amsterdammers die op zoek zijn naar luxueus en comfortabel wonen. Precies zoals architect F.A. Warners het in 1923 voor ogen had. ‘De combinatie van een ruime, lichte, gelijkvloerse woning met gedeelde voorzieningen als elektriciteit, een personenlift, een goederenlift en een huismeester was destijds een ultramoderne woonvorm die de levenskwaliteit zou verhogen.’

Kamerplantje

Het staat allemaal in een bij het eeuwfeest in eigen beheer uitgegeven boekje. Samengesteld door bewoners als Marieke Klosters (68), die er inmiddels 24 jaar woont. Zij vond dat de mijlpaal niet ongemerkt voorbij mocht gaan. “Ik kwam op het idee om in de geschiedenis van dit gebouw te duiken toen ik op een vroege voorjaarsochtend joggend startte aan mijn Vondelparkloopje. Ik kwam toen meneer Brehm tegen, een kwieke negentiger die net op zijn racefiets stapte voor een rondje. Ik wees hem op de indrukwekkende magnolia in de tuin. ‘Mooi he?’ zei ik. ‘Ja,’ zei hij, ‘en 86 jaar geleden begonnen als kamerplantje.’ Toen dacht ik: zoveel geschiedenis, daar wil ik meer van weten.”

Advertentie

In de keuken van de familie Brehm is nooit iets veranderd. Beeld Omri Roden

Het resultaat van al het werk is terug te lezen in het in het kleine kring verspreide maar zeer leesbare boekje 100 jaar Parkwijk. Daarin onder meer het verhaal van die buurman, Ludwig Brehm, die recent verhuisde, maar er bijna 90 jaar woonde met zijn zus Christa. De foto's van het appartement, dat wacht op een nieuwe huurder, versterken het beeld dat de tijd op een aantal plekken in Parkwijk lijkt te hebben stilgestaan: onder meer in de keuken is er nooit iets veranderd, zelfs het bellenbord voor de dienstbode zit er nog, hoewel het niet meer werkt.

De woning van broer en zus Brehm is wat betreft gedateerdheid uitzonderlijk: de meeste woningen in Parkwijk staan er puik bij. Neem het appartement van Klosters zelf: licht, ruim, smaakvol ingericht. Modern, maar tegelijk wordt er alle ruimte gelaten voor het gebouw. Zoals de woning van Klosters zien ze er praktisch allemaal uit: zestien woningen waarvan de meeste zomaar 180 vierkante meter groot zijn.

Advertentie

De plattegrond van Parkwijk is symmetrisch, met in het midden de centrale ingang, het trappenhuis en de lift. Aan beide zijden twee lichthoven. Elke verdieping telt vier woningen waarin de - vertrekken langs een lange gang liggen, waardoor de meeste kamers aan een buitengevel grenzen. Het levert vooral op de hogere verdiepingen schitterend licht op.

Cruijff

Dat bevestigt Omri Roden, sinds twee jaar bewoner van een woning op de derde verdieping. De fotograaf heeft een van de kamers in zijn huis ingericht als studio. Het is zeer aangenaam wonen, zegt hij.

Fotograaf Omri Roden. Beeld Dingena Mol

“De ruimtes zijn mooi en sfeervol. Maar nog bijzonderder vind ik dat Johan Cruijff een van de vorige bewoners van dit huis is geweest. De beroemdste voetballer aller tijden, dat geeft hier wonen wel een extra dimensie. Veel mensen weten dat hij hier woonde; als ik een taxi neem, zegt de chauffeur ook vaak: hé, het oude huis van Cruijff. Als ik dan vertel dat ik zelfs in Cruijffs appartement woon, heb je de aandacht.”

Klosters zelf woont op nummer 14, recht tegenover de woning van Roden. “Johan en zijn vrouw waren zulke aardige mensen. Ze woonden in Barcelona, maar ze waren hier heel vaak als ze dingen

te doen hadden in Amsterdam. Een heel gewone buurman die altijd voor je klaarstond. Hij heeft voor mij ook eens een boek gesigneerd waarin hij inging op het feit dat ik op nummer 14 woonde. ‘Voor mijn buurvrouw die mijn nummer gepikt heeft,’ schreef hij erin.”

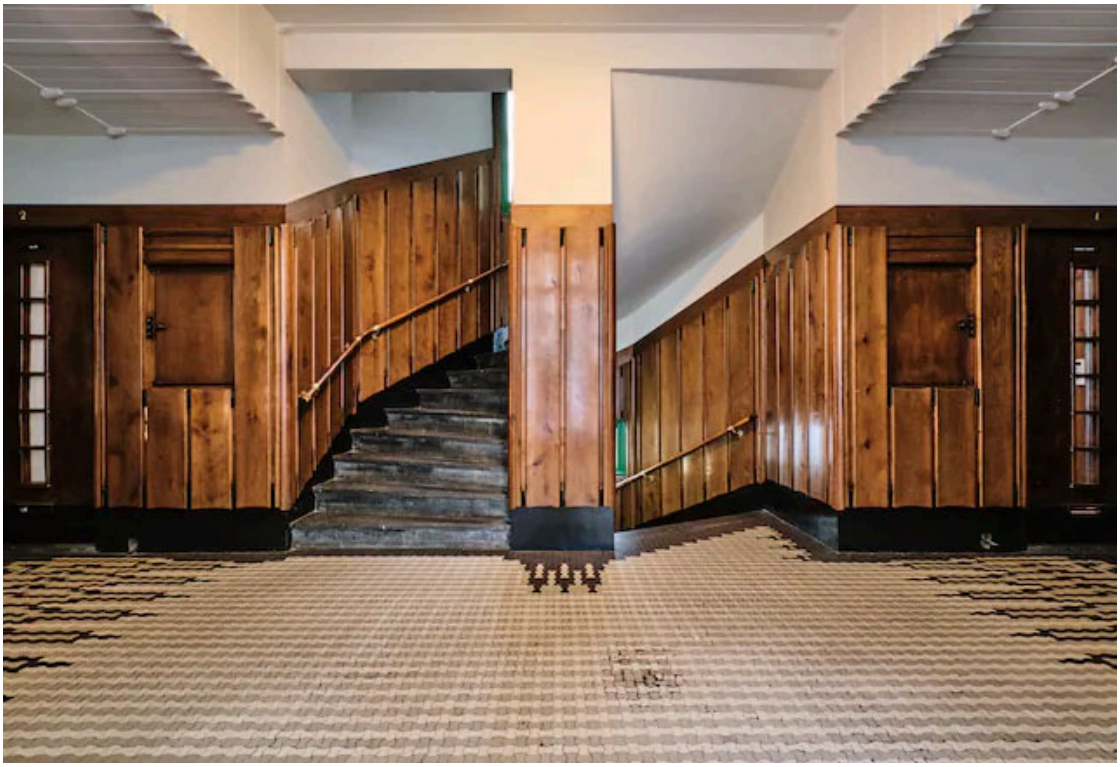
Giuseppina Sgambati-Shah woont al 38 jaar in Parkwijk. Beeld Dingena Mol

Ook de buurvrouw een verdieping lager kwam Cruijff regelmatig tegen. De eerste keer kan Giuseppina Sgambati-Shah, die al 38 jaar in Parkwijk woont, zich nog goed herinneren. “Iedereen was enthousiast dat hij en zijn vrouw bij ons introkken, maar ik had nog nooit van hem gehoord. Toen hij arriveerde, was de huismeester toevallig met vakantie, dus er was tijdelijke vervanging geregeld. Ik zag een man in een T-shirt met een vuilniszak in zijn hand richting de lift lopen. Ik zei: o, jij moet de nieuwe schoonmaker zijn. We stapten in de lift, hij schudde me de hand en zei: ‘Johan Cruijff.’ Ik stierf bijna van schaamte.”

Hogere levensvorm

Parkwijk was in het eerste kwart van de vorige eeuw een van de eerste etagehuizen, laten we zeggen een voorganger van het moderne flatgebouw. In de jaren twintig werd dit nieuwe woningtype aanvankelijk nog met argusogen bekeken: wonen in een eigen huis werd in alle opzichten nog beschouwd als een hogere levensvorm.

Annet Pasveer, tevens auteur van het boek F. A. Warners: architect, zegt in het jubileumboekje dat flatwoningen destijds niet de morele en ethische waarden zouden vervangen die typisch waren voor het hebben van een eigen huis. “Meerdere gezinnen in één gebouw die hun voordeur, lift en trap moesten delen, zou kunnen leiden tot instabiliteit, losbandigheid en oppervlakkigheid.”

Beeld Omri Roden

De bijzonderheid van het gebouw zit ’m ook in het feit dat het vrijstaand is, aldus Pasveer. Andere flatgebouwen van Warners die in die jaren in de buurt werden gebouwd, waren min of meer opgenomen in de gevelwanden en vallen daardoor nauwelijks op als appartementengebouwen.

Pianomuziek

Het sprak veel mensen aan. Behalve Cruijff en zijn vrouw woonden bijvoorbeeld ook Concertgebouwdirecteur Martijn Sanders, de volgens Sgambati-Shah ‘dromerige’ schrijver J. Bernlef en dirigent Reinbert de Leeuw in Parkwijk. Die laatste had als voordeel dat het hele gebouw gevuld was met muziek als hij piano speelde: verschillende bewoners zaten dan op de trappen te luisteren naar het spel.

Wat al deze bekende mensen zo aansprak in juist dit gebouw, kunnen we de meeste van hen niet meer vragen, maar dat Parkwijk als een van de weinige appartementencomplexen in Amsterdam nog de beschikking heeft over een inwonende huismeester zal ongetwijfeld een rol hebben gespeeld. Een hele zwik passeerde de afgelopen eeuw de revue, maar sinds 2008 wordt de taak vervuld door Ruud Scheffel (63).

Huismeester Ruud Scheffel op de monumentale trap van Parkwijk. Beeld Dingena Mol

Zijn taak is het leven van de huurders veraangenamen door het opknappen van kleine klusjes, het in ontvangst nemen van

pakketjes en het schoonmaken en onderhouden van de gemeenschappelijke ruimtes. “En ik breng de krant ’s morgens naar de voordeur, dan hoeven de mensen niet naar beneden.”

Scheffel is discreet, een vereiste voor de baan. Maar, zegt hij: hij ziet en hoort alles. “De woning van mij en mijn vrouw is beneden, pal naast de ingang. Ik vergelijk Parkwijk weleens met een klein dorp: bewoners verhuizen, nieuwe bewoners doen hun intrede. Er wordt getrouwd en gerouwd, er worden kinderen geboren. De functie van huismeester is best intiem, juist doordat je tussen de medebewoners woont. Ik voelde het dan ook als een grote eer dat ik na het overlijden van Bernlef door de familie ben gevraagd de kist naar de rouwauto te dragen en dat ook op de begraafplaats te doen.”

Over de auteur: Marc Kruyswijk schrijft al meer dan tien jaar als verslaggever voor Het Parool over wonen in Amsterdam en verkeer & vervoer in de stad.

Dagelijkse nieuwsbrief

Elke dag het belangrijkste nieuws vanuit Amsterdam.

ariadneonclin90@gmail.com

Inschrijven

Help ons door uw ervaring te delen: Feedback geven

Lees ook

Geselecteerd door de redactie

Exclusief

Zij wonen (bijna) hun hele leven op dezelfde plek: ‘Als ik die trap niet meer op kan, stap ik van de wereld af’

Portretten

‘De eerste weken waren euforisch’: zij zijn op latere leeftijd naar Amsterdam verhuisd